

A Bakony hegység ormányos alkatú (Rhynchophora) faunájának kutatása

PODLUSSÁNY ATTILA magánkutató
Budapest

1964-ben léptem először a Bakony területére. Sajnos katonaruhában. Mint őrmester azonban némi szabad mozgással rendelkeztem, amit rovargyűjtésre használtam. Akkor minden rovert megfogtam, még lepkéket is, de természetesen gyűjtőfelszerelés nélkül, hisz a hadseregben egy őrmester felszerelésében nem szerepelhetett fűháló, kopogtatóernyő, talajrosta stb. A gyűjtések mégis eredményesek voltak a Déli-Bakonyban Nyirád, Ujdörögd, Ódörögd környékén. Ebben az időben végzett gyűjtéseim eredményeképpen egy faunánkra új faj is előkerült, a Magdalis opaca REITTER. Igaz, hogy 15 év telt el mire ezt kiderítettem. Az ormányosbogarakat ugyanis én csak gyűjtöttem különösebb hozzáértés nélkül. Érdeklődésem és specializálódásom 1974-ben kezdődött az Apionidae családdal, melynek adatait az egész ország területéről gyűjtöm. Ebben az évben Lakiteleknél a Tisza partján feltűnt nekem egy ember, aki a hálójával nem halat fogott, hanem szunyogokat. DR. TÓTH SÁNDOR volt, a zirci Bakonyi Természettudományi Múzeum igazgatója, aki ismertette "A Bakony természeti képe" programot, és kis rábeszéléssel 10-15 évre minden szabadidőmet lekötötte. Vállaltam ugyanis a Bakony hegység ormányosalkatú bogarainak kutatását, gyűjtését és feldolgozását. Tehát 12 év után ismét a Bakony területére léptem, de most már gyűjtőfelszereléssel és gyűjtőtársakkal. A gyűjtőmunkában segítségemre voltak a zirci Bakonyi Természettudományi Múzeum munkatársai, az amatőrök közül pedig ROZNER ISTVÁN, ROZNER ISTVÁNNÉ, OROSZ ANDRÁS, SZALÓKI

DEZSŐ, PODLUSSÁNY LAJOS és ADÁM LÁSZLÓ. Lunkájukért ezuton is köszönetet mondok, és megkérem őket, hogy még legalább 4-5 évig gyűjtsenek lelkesen a Bakonyban, mert a hegységben több mint 200 ormányos faj vár arra, hogy valaki begyűjtse őket.

Hat év szinte elrepült, de nem eredménytelenül! Az alábbi táblázatban összefoglalva ismertetem a Bakony hegység ormányosalkatu kutatásának jelenlegi állását:

A Bakony hegység RHYNCHOPHORA faunája

Bogárcsaládok	A budapesti BML Allattárának gyűjteménye	A zirci BML gyűjteménye 1976-ban	1976-1981-ben gyűjtött újabb fajok	A Bakony hg. ismert faunája 1981-ben	Magyarország faunájára új fajok ++++	A Bakony hegységben még várható fajok
Apionidae	70 +	50	44	96	1	10
Attelabidae	26 ++	21	4	27	-	5
Anthribidae	6 ++	5	3	10	1	10
Curculionidae	389 ++	264	155	508	6	200
Scolytidae+++	-	-	-	-	-	-
a fajok száma összesen	491	340	206	641	8	225

+ Podlussány Attila feldolgozása alapján.

++ Dr. Endrődi Sebő feldolgozása alapján /Rovartani Közlemények, 1959/13, 1960/2, 1961/13, 1969/13, 1970/18/

+++ A szu bogarak feldolgozása még csak terv.

++++ Apion subulatum KIRBY, /Nyirád, Nagytárkány, leg. Podlussány A., Padragkut, leg. Gross A., Paramesus tessellatus BOH. /Sáska, Agártető, leg. Papp J./, Sitona lineella BONSD. /Zalaszántó leg. Papp J., Zirc, leg. Kasper A., Uzsa, leg. Gross A., Padragkut, Nyirád, Nagytárkány, leg. Podlussány A.

Magdalis opaca REITTER /Ujdörögd, Várvölgy, Balatonarács,
leg. Podlussány A./ Argoptochus bifoveolatus STIERL. /Kis-
szépalma, leg. Rozner I./ Barypithes montanus CHERV./Farkas-
gyeplő, leg. Tóth L./ Acalles suturatus DIECKM./Bakonyosernye
leg. Podlussány A./; Ceutorrhynchus pectoralis WEISE./Lesen-
ceistvánd, leg. Kasper Á./

Az elmúlt 6 évben kb.150 napot töltöttem a Bakonyban bogárgyűjtés-
sel. Kezdetben tömeggyűjtési módszerekkel igyekeztünk lefűhálózni,
lekopogtatni egy-egy területet. Talajcsapdázással majd talajrostá-
lással is sok anyagot gyűjtöttünk. Nagyon is sokat, mert az anyag
egy része még feldolgozatlan állapotban van. Mint az amatőröknek
általában nekem is komoly gondot okoz a rendkívül időigényes
preparálás.

Az ormányosalkatuak szinte minden gyűjtési módszerrel gyűjthetők.
Fénycsapdával is. A Bakony területén működő fénycsapdák anyagához
azonban nem jutottam hozzá, illetve SZABÓKY CSABA Koloska-völgyi
fénycsapdázásából kaptam néhány doboz bogarat, de igen gyenge a-
nyagot fogott. Valószínű rossz a csapda, mert az apró bogarak hiá-
nyoztak az anyagból. Javaslom, hogy a komolyabb bogáryanag gyűjtése
érdekében használják a Lészáros-Varga típusu fénycsapdát.

Az ormányosalkatu bogarak zömében növényevők. Gyűjtésükhöz tehát
növényismeret és a növények termőhelyeinek ismerete szükséges. Sok
esetben a tápnövények megtalálása után, azt lehálózva vagy abból
kitenyészelve a Bakony faunájára új fajokat sikerült befogni. Mivel
a tápnövények felkutatásával még legalább 150 faj előkerülése vár-
ható a Bakonyból, érdemes barátkozni a gondolattal és javaslattal,
hogy a botanikusok és az entomológusok szervezzenek közös gyűjtőu-
takat a Bakony egy-egy növényzetben gazdag területén.

A preparálásban való lemaradásom és egyéb szabadidőmet rabló vagy
szétaprozó problémák miatt /ez különben amatőrökre általában jel-
lemző/ a kéziratok egyre nehezebben készülnek el. Kb. 25 dolgozat
megírását terveztem, de ebből eddig csupán 4 készült el, az Apioni-
dae család egy-egy csoportjáról. Az Attelabidae családról is megír-
tam a dolgozatot, de leadni nem merem amíg az eddig gyűjtött anyag
nincs feldolgozva. Lehet ugyanis, hogy a fent említett táblázat a-
datai máris elavultak, csak még nem tudok róla, hisz nem ismerem a
feldolgozatlan anyag tartalmát. A gyűjtések is tovább folytatódnak

amig csak remény van újabb fajok előkerüléséhez. Persze tudom, hogy ez túl maximalista álláspont, előbb-utóbb le kell írni az eredményeket. Gondolni kell az utánunk jövő generációra is; maradjon nekik is felfedeznivaló.

Die Rhynchophora-Fauna des Bakony-Gebirges

Im Rahmen des Forschungsprogrammes "Das Naturbild des Bakony-Gebirges" wurden in den vergangenen 6 Jahren systematische, planmässige und erfolgreiche Einsammlungen durchgeführt. Dank den vielfältigen Sammelmethóden, der guten Arbeit der begeisterten berufsmässigen und Amateur-Forschungsgruppen sind heute 640 Arten vom Bakony-Gebirge bekannt: /Apionidae 96, Attelabidae 27, Anthribidae 10, Curculionidae 508/. Von diesen erwiesen sich 6 Arten in der Fauna von Ungarn als neu: /Apion subulatum KIRBY, Paramesus tessellatus BOH., Sitona lineella BONSD., Magdalis opaca REITT., Argoptochus bifoveolatus STIERL., Barypithes montanus CHEVR./.- Beendet ist die Forschung noch nicht, da wenn man die Futterpflanzen und die geographische Verbreitung der Käfer berücksichtigt, von den erwähnten Familien im Bakony-Gebirge das Vorkommen noch von etwa 230 Arten zu erwarten ist. In der Arbeit sind die Angaben auch der ungarischen Museen sowie die von einigen bedeutenderen Privatsammlungen aufgearbeitet.